

บทที่ 8

การพูดอภิปราย (Discussion)

ลักษณะของการอภิปราย

การอภิปรายก็คือการที่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีเจตนาจะพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปริกษาหารือ ออกความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ หรือเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็น ตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ได้ทราบ ในที่สุดก็มีการตัดสินใจ

จากความหมายข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่าการพูดอภิปรายมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อหาข้อเท็จจริง โดยการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างมีเหตุผล
2. เพื่อนำความรู้มาแก้ปัญหาสังคมโดยใช้หลักความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย
3. เพื่อสอบความเห็นส่วนรวมแล้วนำไปปฏิบัติ
4. เพื่อฝึกให้ผู้ร่วมอภิปราย มีความคิดแบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อช่วยผู้ร่วมอภิปรายได้เรียนรู้วิธีแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น รู้จักการปรับตัวในสังคม รู้จักปัญหา และมีความเข้าใจผู้อื่นยิ่งขึ้น

ประเภทของการอภิปราย

รูปลักษณะของการพูดอภิปรายก็คือ การสนทนาอย่างมีเหตุผลนั่นเอง และจะพบว่าในปัจจุบัน การอภิปรายได้มีส่วนร่วมในสังคมเกือบทุกวงการเช่น

ในวงการค้า วงการศึกษา วงการธุรกิจ วงการศาสนา วงการบริหาร ฯลฯ ดังนั้น การอภิปรายจึงมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทก็จะแตกต่างกันไปตามสถานที่ หัวข้อเรื่องที่พูด และจุดประสงค์ ใครจะขอกล่าวเฉพาะการอภิปรายที่นิยมกันในวงการธุรกิจซึ่งมีการอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายแบบโต้วาที การอภิปรายแบบโต๊ะกลม การอภิปรายแบบ Panel การอภิปรายแบบสัมมนา และการอภิปรายแบบสนทนากับผู้ฟัง

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการอภิปรายที่ไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าอภิปราย แต่โดยปกติแล้วมักจะไม่เกิน 20 คน ผู้เข้าอภิปรายทุกคนมีสิทธิในการพูด ทุกคนจะผลัดกันพูดแสดงความคิดเห็น ในขณะที่เดียวกันก็ผลัดกันเป็นผู้ฟังด้วย การอภิปรายแบบนี้จะไม่มีผู้ฟังนอกจากผู้อภิปรายในกลุ่มเท่านั้น

การอภิปรายกลุ่มนี้ นิยมใช้กันมากในวงการธุรกิจ การศึกษาหน่วยราชการ เช่นการอภิปรายในการประชุมจัดงานต่าง ๆ หรือการอภิปรายกลุ่มย่อยซึ่งแยกจากการประชุมใหญ่ หรือการอภิปรายกลุ่มย่อยของการสัมมนา

2. การอภิปรายแบบโต๊ะกลม (Round Table Discussion) หมายถึงการอภิปรายที่ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนมีสิทธิเท่ากัน จะมีการจัดโต๊ะเป็นรูปวงกลม (หรือวงรี) ผู้อภิปรายจะนั่งเรียงกันตามรูปโต๊ะ เพื่อให้เห็นหน้ากันชัดเจนทุกคน การอภิปรายแบบโต๊ะกลมนี้ถือว่าเป็นการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนจะต้องคุ้นเคยกับเรื่องที่จะพูด (หรือปัญหาที่จะอภิปรายกัน) ตลอดจนมีการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงไว้พร้อม

นิยมใช้การอภิปรายแบบนี้ในการประชุมชั้นผู้บริหารทางราชการ องค์กรการบริษัท สมาคม ฯลฯ)

3. การอภิปรายแบบโต้วาที (Debate) การอภิปรายแบบนี้เป็นการอภิปรายโต้เถียงกันอย่างมีระเบียบตามหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยมีผู้เสนอฝ่ายหนึ่งและผู้ค้านฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ โดยมีประธานเป็นผู้รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ของการอภิปราย ทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายเสนอดำเนินการจะยกเหตุผล ข้อมูลมาโต้เถียงหักล้างกัน

การอภิปรายแบบนี้ส่วนใหญ่แล้วจะนำไปใช้ในการประชุมที่ต้องตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแนวทางใดแนวทางหนึ่ง หรือนโยบายหนึ่ง นโยบายใดไปปฏิบัติ นิยมใช้ในที่ประชุมในหน่วยงาน ตลอดจนในสภา

4. การอภิปรายแบบสนทนา (Dialogae) เป็นการอภิปรายแบบแถลงข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นในที่ประชุมหรือต่อหน้าผู้ฟัง ปกติแล้วผู้อภิปรายจะเป็นผู้มีความรู้ หรือผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร แล้วจะมีคู่สนทนา (จะเรียกว่าพรีทอร์ หรือผู้ดำเนินรายการ หรือผู้ดำเนินการอภิปรายก็ได้) เป็นผู้ซักถาม (แทนผู้ฟัง)

จะพบเห็นการอภิปรายแบบนี้ ทางรายการวิทยุและโทรทัศน์ เช่น รายการ “พบประชาชน” หรือ “รายงานประชาชน” ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ นอกจากนี้ก็มีรายการ “มหาวิทยาลัยชาวบ้าน” ฯลฯ

ใคร่จะให้ข้อสังเกตว่าการอภิปรายแบบสนทนานี้เป็นการอภิปรายที่ทำให้บรรยากาศเป็นกันเอง เพราะการดำเนินการจะเหมือนกับการพูดคุยธรรมดา นอกจากนี้แล้วยังมีข้อดีดังต่อไปนี้

4.1 ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ เพราะไม่ต้องฟังอย่างมีพิธีการ หรือตั้งใจมากเกินไป เพราะบรรยากาศของการพูดคุยกันจะทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียด

4.2 ผู้อภิปรายไม่รู้สึกรำคาญ หรือตกใจกลัวว่าจะลืมเรื่องที่พูด เพราะผู้ดำเนินรายการซึ่งทำหน้าที่เป็นคู่สนทนาจะทำหน้าที่คอยซักถาม แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ตลอดจนขอให้อธิบายเพิ่มเติม

4.3 เป็นวิธีที่ไม่เป็นพิธีการ ไม่ยุ่งยาก เพราะมีผู้อภิปรายและผู้ดำเนินรายการเพียง 2 คนก็สามารถอภิปรายจนจบเรื่องได้ นอกจากนี้แล้วถ้าผู้อภิปรายซึ่งเป็นผู้มีความรู้ดีแต่พูดไม่เป็น ผู้ดำเนินรายการก็จะช่วยได้ด้วยการพูดนำ ชักถาม และสรุป

4.4 เป็นวิธีที่ทำให้ผู้ฟังมีโอกาสได้พบปะผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและได้มีโอกาสทราบแนวนโยบาย หรือข้อคิดความเห็นทั้งส่วนที่เป็นวิชาการ และส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนประเทศชาติ

5. การอภิปรายแบบ (Panel) หมายถึงการอภิปรายที่ให้อภิปรายนั่งอยู่ในแนวเดียวกัน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายนั่งรวมอยู่ด้วยบนยกพื้นหรือเวทีฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ฟัง โดยปกติแล้วจะมีจำนวนผู้อภิปรายประมาณ 4-6 คน ผู้อภิปรายทุกคนเป็นผู้ได้ศึกษาหาความรู้ หรือค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในเรื่อง (หรือปัญหา) ที่จะอภิปรายมาก่อน แล้วจึงนำมาพูดต่อหน้าผู้ฟัง

วิธีการอภิปรายก็คือผู้ดำเนินการอภิปรายจะกล่าวปฏิสันถารกับผู้ฟัง แจงวัตถุประสงค์ของการอภิปราย แล้วจึงแนะนำผู้อภิปรายทั้งหมด จากนั้นเชิญให้อภิปรายแต่ละคนพูดแสดงความคิดเห็นอย่างสั้น ๆ (ประมาณ 10 นาที) ตลอดเวลาของการอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายจะเป็นผู้นำการอภิปรายไปสู่จุดมุ่งหมายโดยช่วยชักถามผู้อภิปรายแทนผู้ฟังและเป็นผู้ควบคุมเวลา เป็นผู้จัดให้อภิปรายได้พูดโดยทั่วถึงกันแล้วสรุปผล

6. การอภิปรายแบบสัมมนา (Seminar) หมายถึงการอภิปรายแบบ Panel ผสมกับการอภิปรายกลุ่ม ปกติแล้วการสัมมนาจะใช้เวลาประมาณ 3-5 วัน นิยมใช้การอภิปรายแบบสัมมนาเกือบทุกวงการในสังคม

วิธีดำเนินการอภิปรายแบบสัมมนาก็คือผู้เข้าร่วมสัมมนาจะลงทะเบียนชื่อเข้าสัมมนา มีพิธีเปิดการสัมมนา ในวันแรกๆ (ถ้าใช้เวลาน้อยวัน) หรือในตอนเช้าจะมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา หรือในหัวข้อที่กำหนดไว้มาบรรยายหรือพูดให้ความรู้ก่อน (ซึ่งจะใช้การอภิปรายแบบ Panel) ตอนบ่ายของวันถัดๆ มาจะเป็นการแบ่งกลุ่มอภิปราย สมาชิกกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะอภิปรายเรื่องที่ตนถนัดหรือที่ตนเลือก และจะอภิปรายตามหัวข้อซึ่งทางผู้จัดการอภิปรายได้ตั้งไว้ให้ (ขั้นตอนนี้จะใช้การอภิปรายกลุ่ม) กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะมีการเลือกประธานและเลขานุการ แล้วประธานจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย (หรือพิธีกร) โดยมีสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้เสนอข้อคิด ความเห็นตลอดจนข้อแนะนำที่ได้จากการอภิปรายนั้นเลขานุการกลุ่มจะเป็นผู้จดบันทึกสรุปไว้ หลังจากทีกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มได้อภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับเสร็จสิ้นแล้ว ต่างก็จะเข้าร่วมประชุมใหญ่กันเพื่อว่าแต่ละกลุ่มจะได้เสนอผลของการอภิปรายของตน ผู้แทนกลุ่มที่เสนอผลของการอภิปรายของกลุ่มมักจะเป็นประธาน หรือเลขานุการกลุ่ม ในการเสนอผลของการอภิปรายกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่นี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนา (ซึ่งจะเป็นสมาชิกของกลุ่มย่อยใดก็ได้) มีสิทธิซักถามได้ถ้าเกิดข้อสงสัย หลังจากนั้นก็จะเป็นการปิดการสัมมนา ส่วนรายการบันเทิง หรือการพาชมสถานที่สำคัญนั้น มักจะเป็นรายการสนทนาการที่สอดแทรกหลังการอภิปรายแต่ละวัน หรือจัดไว้ในวันสุดท้าย ในกรณีที่มีเวลาสัมมนาน้อย (เช่น 3 วัน) อาจจะไม่มีเลยก็ได้

ส่วนประกอบของการอภิปราย

การอภิปรายจะประกอบด้วยปัญหาหรือหัวข้อเรื่องที่น่ามาอภิปราย ผู้อภิปราย และวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะได้แยกกล่าวดังต่อไปนี้

1. ปัญหาหรือเรื่องที่น่ามาอภิปราย ปัญหาหรือเรื่องที่น่ามาอภิปราย นั้นควรมีลักษณะดังนี้

1.1 ควรเป็นปัญหาที่ไม่กว้างจนเกินไป เพราะถ้าเป็นปัญหาหรือเรื่องที่มีขอบเขตกว้างเกินไปแล้ว จะใช้เวลาในการอภิปรายยาวนาน และสรุปผลไม่ได้ (หรือสรุปผลไม่ได้หมด) ฉะนั้น ควรจะจำกัดขอบเขตปัญหาหรือเรื่องที่จะนำมาอภิปรายให้แคบลง ยกตัวอย่างเช่นเรื่อง “ปัญหาการศึกษาของไทย” เป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างมาก ควรจำกัดให้แคบลงเป็น “ปัญหาการอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบัน” หรือ “ปัญหาหนังสือเรียนในปัจจุบันของกระทรวงศึกษาธิการ” ฯลฯ

1.2 ควรเป็นปัญหาที่มีสาระและประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อว่าเมื่ออภิปรายกันแล้วจะได้ นำผลไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อไป

1.3 ควรเป็นปัญหาที่น่าสนใจทั้งต่อผู้ร่วมอภิปรายและผู้ฟัง นอกจากนี้ อาจเป็นปัญหาที่สังคมส่วนใหญ่ยังเข้าใจไม่ถูกต้อง เช่น “การเสียภาษีบุคคล ช่วยพัฒนาประเทศชาติอย่างไร” “ควรสอนเพศศึกษาในโรงเรียนหรือไม่” ฯลฯ

2. ผู้อภิปราย ผู้อภิปรายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของการอภิปราย เปรียบเสมือนหนึ่งหัวใจของการอภิปราย ดังนั้น จึงควรพิจารณาให้รอบคอบถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 จำนวนผู้อภิปราย การกำหนดจำนวนผู้อภิปรายให้แน่นอนลงไปนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะจำนวนผู้อภิปรายย่อมขึ้นอยู่กับประเภทของการอภิปรายและปัญหา โดยปกติทั่วไปแล้วจำนวนผู้อภิปรายเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้ ดังนั้น ควรถือหลักว่าจำนวนผู้อภิปรายจะต้องมีไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไป แต่ไม่ควรต่ำกว่า 4 คน

2.2 ความรู้และความสนใจของผู้อภิปราย ผู้อภิปรายจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในปัญหาหรือเรื่องที่จะทำการอภิปรายก่อนที่จะเข้าร่วมอภิปราย ผู้อภิปรายควรจะให้ความสนใจแก่ปัญหานั้นด้วยการศึกษาและค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเพื่อนำความรู้นั้น ๆ ไปแสดงในวงอภิปรายและเพื่อช่วยแก้ปัญหา

เพราะฉะนั้น ผู้อภิปรายจึงควรที่จะเตรียมให้พร้อมก่อนเข้าอภิปราย เพื่อช่วยให้การอภิปรายนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.3 ผู้อภิปรายแต่ละคนควรมีสติธิเพิ่มเติมที่ในการอภิปราย เช่น แสดงความรู้ ทศนคติ ประสบการณ์ หลักฐานข้ออ้างอิง นอกจากนี้แล้วผู้อภิปรายแต่ละคนควรมีแนวความคิดเป็นของตนเอง แนวความคิดนี้ ควรจะมีลักษณะกว้างขวาง และมีสาระที่จะนำไปปฏิบัติได้ ไม่ควรจะนำแนวความคิดที่เป็นหลักการทางทฤษฎีที่นำไปปฏิบัติไม่ได้ ไปเสนอในวงอภิปราย

3. ขบวนการแก้ปัญหา ขบวนการแก้ปัญหาคงต้องมี

3.1 รูปแบบ (pattern) รูปแบบจะช่วยจำกัดวง และขอบเขตของปัญหาที่อภิปรายกัน เนื่องจากมีผู้อภิปรายหลายคน และเมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็ก่อให้เกิดการถกเถียงกันขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ผู้อภิปรายบางคนพูดนอกประเด็น ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมรูปแบบของปัญหา

3.2 เหตุผล ถ้าการอภิปรายขาดซึ่งเหตุผลแล้วก็จะเป็นอภิปรายไม่ได้ เพราะอภิปรายคือการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผลนั่นเอง

3.3 วัตถุประสงค์ ผู้อภิปรายจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการอภิปราย มิฉะนั้น การอภิปรายก็จะเป็นการพูดไปเรื่อย ๆ อย่างเลื่อนลอย ไม่มีความหมาย

3.4 ข้อเสนอแนะ และสรุปผล เพื่อว่าจะได้นำข้อเสนอแนะและผลที่ได้จากการสรุปไปปฏิบัติให้ได้ประโยชน์

ลักษณะของผู้ดำเนินการอภิปราย

ผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนทำให้การอภิปรายดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ที่จำกัดขอบเขตของการอภิปราย แยกประเด็น วางจุดมุ่งหมาย เป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมของเนื้อหา เป็นผู้รักษาเวลา และเป็นผู้สรุปผลของการอภิปราย ดังนั้น ผู้ดำเนินการอภิปรายจึงควรมีลักษณะที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะเป็นผู้นำ และมีศิลปะในการพูด
2. เป็นผู้ที่มีความรู้และสนใจในเรื่องหรือปัญหาที่จะอภิปรายนั้นคือ จะต้องรู้ข้อเท็จจริงของปัญหา เข้าใจปัญหาและสถานการณ์เป็นอย่างดี
3. มีความคิดริเริ่ม (initiative) และสร้างสรรค์ (creative) ดี
4. มีความรู้ทางด้าน การดำเนินการอภิปราย เพราะผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้นำผู้อภิปรายให้ดำเนินการพูดไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังต้องรู้จักกระตุ้นเตือนให้ผู้ร่วมอภิปรายคิดและพูดให้อยู่ภายในประเด็น ในกรณีที่ผู้อภิปรายบางคนนำเรื่องออกนอกประเด็น ก็ต้องเป็นผู้นำเรื่องให้เข้ารูปเข้ารอย เป็นต้น
5. รู้จักวางตัวเป็นกลาง คือ จะไม่แสดงออกถึงความนิยมชมชอบข้อคิดเห็นของผู้อภิปรายคนใดคนหนึ่ง แต่ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสรื่นเริงอยู่เสมอ สามารถที่จะสร้างสถานการณ์ได้ราบรื่น และสร้างบรรยากาศในหมู่คนซึ่งไม่รู้จักกัน (คือผู้ฟังและผู้อภิปราย) ให้แจ่มใส ยกตัวอย่าง เช่น ผู้อภิปรายบางคนใช้ศัพท์ และภาษาที่เป็นวิชาการเกินไป ทำให้ผู้ฟังธรรมดาไม่เข้าใจ ผู้ดำเนินการอภิปรายก็จะพูดสรุปใหม่ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

5.6 รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นั่นก็คือ จะไม่เป็นผู้พูดแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งควรจะให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด แม้ว่าผู้อื่นบางคนจะเป็นคนพูดน้อยก็จะช่วยส่งเสริมชักนำให้ผู้อื่นได้พูดเพิ่มเติมอีก

7. รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำงานอย่างมีวัตถุประสงค์และมีความสามารถ นอกจากนี้ ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้ทันที่ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อการอภิปรายได้ยุติลงแล้ว ผู้ฟังได้ทำการซักถามผู้อภิปรายผู้หนึ่งซึ่งตอบคลุมเครือ ไม่เป็นที่เข้าใจ แจ่มแจ้งแก่ผู้ฟังเมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ดำเนินการอภิปรายก็จะรวบรัด ตอบสรุปให้แก่ผู้ฟัง

หน้าที่ของผู้ดำเนินการอภิปรายและวิธีดำเนินการอภิปราย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ที่จะนำการอภิปรายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้ดำเนินการอภิปรายจึงต้องรู้จักทั้งหน้าที่ของตนและรู้วิธีดำเนินการอภิปรายซึ่งอาจจะรวบรวมเป็นหลักได้ดังนี้

1. ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องดำเนินหน้าที่เป็นพิธีกร นั่นก็คือ จะต้องกล่าวปฏิสันถารกับผู้ฟัง แล้วแสวงถึงโอกาสและสาเหตุที่ได้นำปัญหาหรือเรื่องนั้น ๆ ขึ้นมาอภิปราย เพื่อว่าผู้ฟังจะได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการอภิปราย และจะได้เตรียมตัวฟังเรื่องที่ตนคิดว่ามีสาระ และน่าสนใจ

2. ผู้ดำเนินการอภิปราย จะต้องแนะนำผู้อภิปรายทั้งหมดให้ผู้ฟังได้รู้จัก การแนะนำนั้นจะต้องไม่ยืดเยื้อเกินไป และการแนะนำนั้นเริ่มต้นด้วย ชื่อตำแหน่งหน้าที่ ผลงานที่ดีเด่น และความสามารถที่เหมาะสมกับการอภิปรายนั้น ๆ

3. เชิญผู้อภิปรายแต่ละคนให้พูดแสดงความคิดเห็น เสนอข้อเท็จจริง ในกรณีที่มีผู้อภิปรายพูดแล้วความหมายไม่แจ่มแจ้ง ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องพูดสรุปให้รัดกุม และให้ต่อเนื่องกับเรื่องที่ผู้อภิปรายคนอื่น ๆ จะพูดต่อไป

4. ผู้ดำเนินการอภิปราย จะต้องรู้จักสร้างบรรยากาศของการอภิปราย ให้ดำเนินไปด้วยดี ก็จะต้องสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองกับผู้อภิปราย ต้องระวังให้ผู้อภิปรายพูดอยู่ในประเด็น ช่วยซักถามข้อสงสัย เพื่อให้ผู้อภิปรายพูดเพิ่มเติมให้ตรงเป้าหมาย และเพื่อว่าการอภิปรายจะได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

5. เมื่อการอภิปรายยุติลงแล้ว ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องสรุปผลของการอภิปรายทั้งหมด อาจจะให้ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติไว้ด้วย และต้องกล่าวขอบคุณต่อผู้อภิปรายทั้งหมด รวมทั้งต่อผู้ฟังด้วย

ลักษณะของผู้อภิปราย

ผู้อภิปราย ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะทำการอภิปรายเป็นอย่างดี จะต้องทำการศึกษา ค้นคว้า หรือให้ความสนใจในเรื่องหรือในปัญหานั้น ๆ พอสมควร

2. ผู้อภิปราย ควรอภิปรายด้วยความคิดและเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ จะต้องมีการเตรียมตัวมาอย่างดี

3. ผู้อภิปรายจะต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้รู้จักผิดชอบต่อการอภิปราย ร่วมกับผู้อภิปรายอื่น ๆ เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการอภิปราย นั้นขึ้นอยู่กับผู้ร่วมอภิปรายทุกคน

หน้าที่ของผู้อภิปราย

อาจจะแบ่งหน้าที่ของผู้อภิปรายออกเป็นการเตรียมการอภิปราย และหน้าที่ในการอภิปรายร่วมกับผู้อื่น

การเตรียมการอภิปราย เนื่องจากผู้อภิปรายจะต้องเป็นผู้ที่แสดงข้อเท็จจริง เหตุผล และต้องพิจารณาตัดสินปัญหา ดังนั้น ผู้อภิปรายจึงควรจะมีการตระเตรียม ดังนี้

1. ค้นคว้าหาความรู้ในปัญหา หรือเรื่องที่จะทำการอภิปรายด้วยการอ่านหนังสือ ด้วยการสัมภาษณ์หรือสอบถาม และด้วยการพิจารณา

2. พิจารณาข้อเท็จจริงที่ได้จากการค้นคว้าว่าเป็นข้อมูลที่มีเหตุผล เป็นจริง มีทัศนคติที่ดี และสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้

3. เมื่อมีข้อมูลที่มีเหตุผลพร้อมแล้ว ก็ให้เรียงจัดลำดับความสำคัญของหัวข้อที่จะทำการอภิปรายดังนี้

3.1 คำจำกัดความและขอบเขตของปัญหา

3.2 ความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริง และเหตุผล

3.3 พิจารณาและรายละเอียดในการแก้ปัญหาโดยมุ่งอยู่ที่ว่าผู้ฟังสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้

3.4 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาพร้อมทั้งผลที่จะได้จากการแก้ปัญหานั้น ๆ

หน้าที่ ในการอภิปราย ผู้อภิปรายอาจจะยึดหลักต่อไปนี้เป็นแนวปฏิบัติในการอภิปราย

1. ผู้อภิปรายควรพูดต่อเมื่อผู้ดำเนินการอภิปรายได้พูดเชิญเท่านั้น และในการพูดแสดงความคิดเห็นของคนนั้นควรจะกำหนดเวลาให้พอประมาณ นั่นคือ ไม่ใช้เวลาพูดน้อยเกินไป และย่อมจะไม่ใช้เวลาพูดนานเกินไปเพราะจะเป็นการ ผูกขาด การพูดแต่ผู้เดียว

2. เมื่อมีโอกาสได้อภิปรายแล้ว ก็ควรจะพูดให้ตรงประเด็น ในกรณีไม่เข้าใจเนื้อเรื่องที่จะพูด ควรจะขอให้ผู้ดำเนินการอภิปรายอธิบายให้ฟัง การเสนอข้อคิดเห็นและเหตุผลนั้น ควรจะเสนอเรียงตามลำดับ และข้อคิดเห็นนั้น ควรจะเป็นข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์

3. ควรรักษาเวลาที่ผู้ดำเนินการอภิปรายกำหนดให้พูดอย่างเคร่งครัด ถ้าไม่สามารถที่จะจบเรื่องที่พูดได้ภายในเวลาที่กำหนดให้ และต้องการที่จะพูดต่อไป ควรจะขออนุญาตจากผู้ดำเนินการอภิปรายเสียก่อน

4. ในกรณีที่ต้องการจะพูดเพิ่มเติม หรือแทรกข้อคิดเห็น (เมื่อยังไม่ถึงลำดับที่ตนจะพูด) ต้องขออนุญาตจากผู้ดำเนินการอภิปราย

5. ควรจะเป็นผู้ฟังที่ดี เมื่อผู้ร่วมอภิปรายพูด เพราะเป็นการให้เกียรติ และยกย่องในความคิดเห็นของเขา

6. ควรจะสรุปข้อคิดเห็นที่ตนได้อภิปรายแล้ว

ประโยชน์ของการอภิปราย

การอภิปรายมีคุณประโยชน์ทั้งในด้านการศึกษา ในด้านธุรกิจ ในด้านการเมือง ตลอดจนในด้านศาสนา

ในด้านการศึกษา การศึกษาแผนใหม่ได้มีการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาเรียนด้วยการอภิปราย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ฝึกให้เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์ (initiative and creative ideas) นอกจากนี้ยังฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น และช่วยทำให้งานชิ้นหนึ่งประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักร่วมกันคิดแก้ปัญหา

ในด้านธุรกิจ วงการธุรกิจย่อมจะมีปัญหามากขึ้น ดังนั้น จึงมีการอภิปรายเพื่อวางหลักการ และตกลงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อความเจริญก้าวหน้าของกิจการ

ในด้านการเมือง การอภิปราย ก็คือการเผยแพร่นโยบายของรัฐบาล ให้ประชาชน และอีกทั้งเป็นการช่วยแก้ปัญหาที่ประชาชนได้รับหรือเป็นการ

สอบความคิดเห็นส่วนรวม เพราะผู้อภิปรายแต่ละคนก็คือประชาชนคนหนึ่ง
จึงเสมือนเป็นตัวแทนของประชาชน การอภิปรายจะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้
รัฐบาลทราบความต้องการของประชาชน เช่นการอภิปรายในสภาเป็นต้น

ในด้านศาสนา การอภิปรายมีประโยชน์ที่ช่วยทำให้สาระเรื่องราว
ทางศาสนาแจ่มแจ้ง ประชาชนก็จะเข้าใจดีขึ้น ทำให้การเผยแพร่ทางศาสนา
ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ การอภิปรายทางศาสนาจึงเป็นการสังคายนา
ปรับปรุงหลักการทางธรรมให้ดีขึ้นอีกด้วย ประเทศทางตะวันตกนิยมให้มีการ
อภิปรายทางศาสนา

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ การอภิปรายยังมีประโยชน์อีกมากมาย